FNV
Naritaweg 10
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam

T 020 58 16 300
F 020 68 44 541

CNV
Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht

T 030 751 11 00
F 030 751 11 09

MHP
Multatulilaan 12
Postbus 575
4100 AN Culemborg

T 0345 85 19 00
F 0345 85 19 15

Aan de minister-president
De heer mr. dr. J.P. Balkenende
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Datum
11 juni 2008
Ons kenmerk
217.33.85
Onderwerp
Bescherming van klokkenluiders in het algemeen belang

Uw kenmerk

Telefoonnr.

E-mail
Rik.vanSteenbergen@vc.fnv.nl;
a.woltmeijer@cnv.nl;
Hrs-e@unie.nl

Geachte heer Balkenende,

Naar aanleiding van misstanden in de bouwsector schreef u aan de Tweede Kamer:
Voor personen die misstanden publiekelijk aan de kaak stellen en hun eigen belang ondergeschikt maken aan het maatschappelijk belang past bewondering en respect.
Het is van groot belang dat dergelijke zaken aan het rollen worden gebracht.
Ondernemingen moeten beseffen dat personen uiteindelijk in het voordeel van de onderneming en maatschappij als geheel handelen.
Openheid en transparantie is voor een gezonde onderneming, een gezonde economie en een gezonde samenleving onontbeerlijk.[1]
Wij nemen aan dat wat u van ondernemingen verlangt, voor organisaties in het algemeen geldt, ongeacht of die deel uitmaken van de publieke of de private sector.

Ook wij achten het van groot maatschappelijk belang dat misstanden aan het licht worden gebracht. Daarom hebben wij samen met de centrale werkgeversorganisaties de *Verklaring inzake het omgaan met vermoedens van misstanden in ondernemingen* vastgesteld.[2]

Graag zouden wij potentiële klokkenluiders aanmoedigen om misstanden in het algemeen belang te melden. Daarbij stuiten wij echter op het probleem, waarop de Stichting van de Arbeid al eerder de aandacht vestigde: de bereidheid om misstanden te melden ondervindt ernstige hinder van de beeldvorming die is ontstaan als gevolg van de wijze waarop de politiek omgaat met bekende klokkenluiders.[3]

---

[1] Brief van 21 juni 2004, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 28 244, nr. 74.

[2] Verklaring van de Stichting van de Arbeid van 24 juni 2003, Publicatienr. 6/03.

[3] Brief van de Stichting van de Arbeid van 6 oktober 2006 (kenmerk: S.A.06.074.20 JM/JS). Dat deze drempel reëel is, wordt bevestigd door wetenschappelijk onderzoek: Evaluatie zelfregulering klokkenluidersprocedures, ECORYS, Rotterdam, 15 mei 2006; Evaluatie klokkenluidersregelingen publieke sector, USBO, Utrecht, april 2008.

Die beeldvorming houdt in dat personen, die in het belang van de maatschappij misstanden melden en daarbij hun eigen belang ondergeschikt maken aan dat maatschappelijk belang, vervolgens door de maatschappij aan hun lot worden overgelaten of nog erger. Wij noemen hierbij als voorbeeld de situatie waarin de klokkenluiders Ad Bos en Fred Spijkers verkeren, maar ook de klokkenluider bij Justitie, die naar het oordeel van de rechter werd tegengewerkt in plaats van geholpen.[4]

Zoals de Stichting van de Arbeid opmerkte: *klokkenluiders moeten weten en er op kunnen vertrouwen dat zij uiteindelijk ook op bescherming van overheidszijde kunnen rekenen.*
En: *de overheid is verantwoordelijk voor wettelijke bepalingen waaraan een zorgvuldig handelende (potentiële) klokkenluider bescherming kan ontlenen in geval van (dreiging van) ontslag en benadeling.*
Een adequate bescherming is van belang om werknemers te stimuleren misstanden te melden.[5]

Als burger zijn ambtenaren en werknemers mede verantwoordelijk voor het beschermen van de publieke zaak. Als zich binnen organisaties misstanden voordoen die schadelijk zijn voor het algemeen belang, dan is het belangrijk dat die tijdig worden gesignaleerd en aangepakt. De individuele verantwoordelijkheid van elke burger wordt in het maatschappelijk debat over normen en waarden terecht benadrukt.

Bij dat beschermen van de publieke zaak moet de (potentiële) klokkenluider worden begeleid en beschermd. Hij moet kunnen rekenen op volledige compensatie van eventuele benadeling als gevolg van zijn inzet voor de publieke zaak, zowel voor wat betreft zijn maatschappelijke als zijn financiële positie. In overleg met de klokkenluider in kwestie zou ook het regelen van een betrekking moeten kunnen worden aangeboden als een voor hem mogelijk beter alternatief.
Hij mag niet aan zijn lot worden overgelaten, maar moet kunnen rekenen op steun, ook van de overheid, die immers geacht wordt hoeder van het maatschappelijk belang te zijn.

Om te bewerkstelligen dat ambtenaren en werknemers misstanden in het algemeen belang melden, is een verwijzing naar geldende of toekomstige regelgeving echter niet genoeg. Potentiële klokkenluiders zullen hun handelwijze mede laten afhangen van de mate waarin en de wijze waarop alsnog recht wordt gedaan aan de bekende voorbeelden, zoals Ad Bos en Fred Spijkers.
'Recht doen' houdt in dit kader meer in dan behandelen volgens de geldende rechtsregels, namelijk daadwerkelijk uiting geven aan de maatschappelijke waardering die toekomt aan burgers (ambtenaar of werknemer) die de publieke zaak dienen.

Wij doen daarom een klemmend beroep op u om de genoemde bekende klokkenluiders zo spoedig mogelijk in een positie te brengen, die van die maatschappelijke waardering blijk geeft en die anderen het vertrouwen geeft dat zij uiteindelijk ook op bescherming van overheidszijde kunnen rekenen.

---

[4] Rechtbank Amsterdam, 21 januari 2008 (LJN: BC2421, AWB 07/4750 AW).

[5] Brief van de Stichting van de Arbeid van 6 oktober 2006 (kenmerk: S.A.06.074.20 JM/JS).

Datum
11 juni 2008
Ons kenmerk

Hoogachtend

Peter Gortzak,
Vicevoorzitter FNV

Yvon van Houdt,
Bestuurder CNV

Eddy Haket,
Wnd. voorzitter MHP